Pohjois-Savon hyvinvointialue

3143/00.04.00/2025

Pohjois-Savon hyvinvointialue

18.5.2026

Lausunto hallituksen esityksestä HE 66/2026

Kiitämme mahdollisuudesta lausua käsiteltävänä olevasta asiasta, joka on ensihoitopalvelun toimintaan liittyen pitkään vireillä ollut ja merkittävä muutos. Käsityksenämme lausumme asiasta seuraavaa:

Lausunnon näkökulma
Pohjois-Savon hyvinvointialueen ensihoitopalvelun näkökulmasta hallituksen esitys sisältää merkittäviä muutoksia ambulanssikuljetusten järjestämiseen, rahoitukseen ja asiakasmaksuihin. Lausunnossa tarkastellaan erityisesti muutoksen vaikutuksia ensihoidon operatiiviseen toimintaan, rahoituksen riittävyyteen sekä hyvinvointialueiden käytännön järjestämisvastuuseen.

Yleinen arvio hallituksen esityksestä
Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää lähtökohtaisesti perusteltuna, että ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten rahoitusvastuu sekä muiden Kelan korvaamien ambulanssikuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyvät hyvinvointialueille. Muutos selkeyttää järjestämisvastuuta ja kokoaa ambulanssikuljetukset nykyistä selkeämmin osaksi hyvinvointialueiden järjestämää terveydenhuoltoa.
Esitystä voidaan pitää perusteltuna myös monikanavarahoituksen purkamisen näkökulmasta. Ambulanssikuljetusten rahoitusvastuun siirtyminen hyvinvointialueille vähentänee Kelalle tehtävää laskutustyötä ja yksinkertaistaa nykyistä järjestelmää.
Samalla Pohjois-Savon hyvinvointialue korostaa, että vastuun siirtäminen hyvinvointialueille edellyttää rahoitusta, joka vastaa todellista kustannustasoa sekä huomioi uudistuksen käytännön toimeenpanosta aiheutuvat vaikutukset.

Rahoituksen riittävyys
Hallituksen esityksen aluekohtaisen vaikutusarvion perusteella Pohjois-Savon kohdalla:

- arvioitu kustannustaso on noin 6,53 miljoonaa euroa
- alueelle kohdistuva rahoitus on noin 5,88 miljoonaa euroa
- erotus on noin −649 000 euroa

Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää merkittävänä huolena sitä, että esityksen laskelmien perusteella alueelle kohdistuva rahoitus näyttäisi jäävän arvioitua kustannustasoa pienemmäksi.

Hyvinvointialue katsoo, että järjestämisvastuun siirtämisen yhteydessä rahoituksen tulee kattaa täysimääräisesti ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalvelun järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Mikäli rahoitus jää pysyvästi todellista kustannustasoa pienemmäksi, syntyy riski ensihoidon palvelutason ja operatiivisen valmiuden heikentymisestä.
Pohjois-Savo kannattaa terveydenhuollon tarpeeseen perustuvaa rahoitusta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää tärkeänä, että rahoitusmallia voidaan tarkistaa toteutuneiden kustannusten perusteella.

Operatiivinen valmius ja ensihoidon toiminta
Pohjois-Savon hyvinvointialue korostaa, ettei kuljetusvastuun ja kustannusvastuun muutos saa heikentää ensihoidon operatiivista valmiutta tai kiireellisen ensihoidon saatavuutta.
Ensihoitopalvelun perustehtävänä on turvata kiireellinen hoidon tarpeen arviointi, hoito ja tarvittaessa kuljetus. Rahoitusmallin tulee mahdollistaa tämän tehtävän toteuttaminen myös muutoksen jälkeen.
Hyvinvointialue pitää erityisen tärkeänä, että asiakasmaksu voidaan periä myös sellaisesta ensihoitoyksikön tehtävästä, joka ei johda kuljetukseen, mikäli potilaalle on tehty hoidon tarpeen arviointi.
Merkittävä osa ensihoidon tehtävistä on tilanteita, joissa potilas ei huolellisen hoidon tarpeen arvion perusteella tarvitse kuljetusta päivystykseen tai muuta välitöntä hoitoa, vaan ohjausta, neuvontaa tai ohjaamisen tarkoituksenmukaisen palvelun piiriin. Tällaiset tehtävät sitovat kuitenkin ensihoidon resursseja ja ovat osa ensihoitopalvelun lakisääteistä toimintaa.
Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää tämän vuoksi perusteltuna, että asiakasmaksu voidaan periä myös ilman kuljetusta päättyvistä tehtävistä silloin, kun potilaalle on tehty hoidon tarpeen arviointi.

Hallinnolliset vaikutukset ja hyvinvointialueiden välinen laskutus
Vaikka uudistus vähentää Kelalle tehtävää laskutusta, kaikkea laskutusta ei poisteta.
Pohjois-Savon hyvinvointialue arvioi, että hyvinvointialueiden välinen laskutus säilyy tilanteissa, joissa:

- potilas on toisen hyvinvointialueen asukas
- tehtävälle hälytetään toisen hyvinvointialueen ensihoitoyksikkö

- potilas oleskelee tilapäisesti toisella hyvinvointialueella

Lisäksi vakuutusyhtiölaskutus esimerkiksi liikennevahinkoihin ja työtapaturmiin liittyvissä tilanteissa säilynee edelleen.
Hallituksen esityksessä todetaan, että hyvinvointialueet määrittelisivät jatkossa palvelujen hinnat. Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää tärkeänä, että ensihoitotehtävien ja ambulanssikuljetusten hinnoittelun perusteet olisivat valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaiset.
Koska ensihoitopalvelun kustannusten laskentatavat voivat vaihdella merkittävästi hyvinvointialueiden välillä, olisi tarkoituksenmukaista valmistella valtakunnalliset periaatteet ensihoitotehtävien ja ambulanssikuljetusten hinnoittelulle.
Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää lisäksi erittäin tärkeänä, ettei hyvinvointialueiden välille synny laskutukseen tai kustannusvastuisiin liittyvää vastakkainasettelua tai potilaisiin kohdistuvaa "köydenvetoa".
Uudistuksen toimeenpanossa tulee varmistaa, että hyvinvointialueiden välinen yhteistyö säilyy vähintään nykyisellä tasolla ja että potilaan tarkoituksenmukainen hoito sekä tarkoituksenmukaisimman yksikön käyttö säilyvät toiminnan ensisijaisina lähtökohtina myös tilanteissa, joissa tehtävään osallistuu useamman hyvinvointialueen yksiköitä.

FinnHEMS Oy ja Rajavartiolaitos
Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää erittäin tärkeänä, että FinnHEMS Oy:n ja Rajavartiolaitoksen toiminnan rahoitus järjestetään siten, ettei hyvinvointialueille synny taloudellista estettä käyttää lääkärihelikopteri- tai muita viranomaisresursseja potilaan tarkoituksenmukaisen hoidon turvaamiseksi.
Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että näiden toimijoiden nykyisiä Kela-korvauksia vastaava rahoitus ratkaistaan tavalla, joka ei johda tarkoituksenmukaisten ensihoitoresurssien käytön rajoittamiseen kustannussyistä.

Ensihoitopalveluun kuulumattomat mutta ambulanssilla toteuteutettavat potilaskuljetukset
Pohjois-Savon hyvinvointialue toteaa, että ensihoitopalveluun kuulumattomien Kelan korvaamien ambulanssikuljetusten kokonaisuus on tällä hetkellä hajautunut useille eri toimijoille.
Potilassiirtoja toteuttavat nykyisin:

- hyvinvointialueiden ensihoitopalvelun yksiköt
- hyvinvointialueiden lukuun toimivat potilassiirtoambulanssit

- yksityiset ensihoito- ja potilassiirtoa tuottavat yritykset

Hyvinvointialue pitää mahdollisena, että järjestämisvastuun siirtyminen selkeyttää kokonaisuutta. Samalla on kuitenkin huomioitava, ettei kuljetusten nykyisestä kokonaismäärästä, resurssitarpeesta eikä kustannusrakenteesta ole kaikilta osin tarkkaa kokonaiskuvaa.
Uudistuksen toimeenpano voi tämän vuoksi edellyttää lisäresurssien hankkimista joko hyvinvointialueen omana toimintana tai ostopalveluina.
Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää tärkeänä, että uudistuksen toimeenpanon yhteydessä seurataan erikseen ensihoitopalveluun kuulumattomien ambulanssikuljetusten määrää, kustannuksia ja resurssivaikutuksia.

Asiakasmaksut ja muut muutokset

Pohjois-Savon hyvinvointialue toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetaan lisäksi:

- muutosta sisäänkirjoitetun potilaan kuljettamisen maksuttomuuteen
- asiakasmaksujen, käyttövarojen ja tulorajojen sitomista hyvinvointialueindeksiin
- vuosittaisia indeksitarkistuksia
- hoitolaitokseen sisäänkirjoitetun potilaan hoitomaksut

Hyvinvointialue pitää tärkeänä, että muutosten toimeenpanoon varataan riittävä valmisteluaika sekä valtakunnallisesti yhtenäiset soveltamisohjeet.

Voimaantulo

Pohjois-Savon hyvinvointialue toteaa, että:

- terveydenhuoltolain ja asiakasmaksulain muutokset tulisivat pääosin voimaan kesällä 2026
- sairaankuljetusten järjestämisvastuuta, asiakasmaksuja ja talousarviovaikutuksia koskevat muutokset tulisivat voimaan vuoden 2028 alusta

Hyvinvointialue pitää vaiheittaista toimeenpanoa perusteltuna, mutta korostaa, että toimeenpano edellyttää riittävää kansallista ohjausta, selkeitä vastuumäärittelyjä sekä käytännön valmistelua hyvinvointialueilla.

Pohjois-Savon hyvinvointialue

18.5.2026

Yhteenveto

Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää hallituksen esityksen tavoitteita järjestämisvastuun selkeyttämisestä ja monikanavarahoituksen purkamisesta lähtökohtaisesti perusteltuina.

- Samalla hyvinvointialue korostaa, että:
- rahoituksen tulee vastata todellista kustannustasoa
- ensihoidon operatiivinen valmius tulee turvata
- hyvinvointialueiden välisen laskutuksen ja hinnoittelun perusteiden tulee olla mahdollisimman yhdenmukaisia
- ilman kuljetusta päättyvien ensihoitotehtävien merkitys tulee huomioida
- FinnHEMS Oy:n ja Rajavartiolaitoksen rahoitus tulee ratkaista tarkoituksenmukaisesti
- ensihoitopalveluun kuulumattomien ambulanssikuljetusten resurssivaikutukset tulee huomioida
- uudistuksen vaikutuksia tulee seurata hyvinvointialueittain

Pohjois-Savon hyvinvointialue katsoo, että uudistuksen toimeenpanossa tulee varmistaa, ettei muutos johda ensihoidon palvelutason heikentymiseen tai kustannusten jäämiseen hyvinvointialueiden katettavaksi ilman vastaavaa rahoitusta. Lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialue pitää hallituksen esityksen vaikutusarviossa esitettyä noin 0,65 miljoonan euron rahoituksen vähenemistä Pohjois-Savon osalta merkittävänä. Vähennys vastaa noin 10 prosenttia arvioidusta kustannustasosta, eikä hyvinvointialue pidä sitä kohtuullisena suhteessa alueelle siirtyvään järjestämis- ja kustannusvastuuseen.

Pohjois-Savo kannattaa terveydenhuollon tarpeeseen perustuvaa rahoitusta tämän muutoksen yhteydessä.

Tero Martikainen
vs. vastaava ylilääkäri
Liikkuvat Sairaalapalvelut
Pohjois-Savon Hyvinvointialue

Anssi Uutela
Palveluyksikköjohtaja
Palveluyksikkö Akuutti

Pohjois-Savon hyvinvointialue

18.5.2026

Pohjois-Savon Hyvinvointialue

Jouni Kurola
Palvelualuejohtaja
Erityispalvelut
Pohjois-Savon Hyvinvointialue